

BAB V

KACINDEKAN

Dina ieu bab dipidangkeun dua hal nu patali jeung hasil panalungtikan “*Situasi Kabasaan Dialék Sunda jeung Jawa Masarakat Kacamatan Ciasem Kabupatén Subang*” nyaéta kacindekan jeung saran.

5.1 Kacindekan

Situasi kabasaan masarakat Kacamatan Ciasem geus lumangsung lila hal ini disababkan ku garis teritorial basa. Kacamatan Ciasem nu mangrupa wewengkon pantura pangliwatan jalur mudik, nu padeukeut jeung Indramayu nu notabéné masyarakatna biasa nggunakeun basa Jawa dina komunikasi sapopoé tapi ogé padeukeut Purwakarta jeung Karawang nu mayoritas basana Sunda loma. Dinamika kahirupan ngabalukarkeun aya parobahan masarakat dina hal ieu komposisi basa, teu saeutik masarakat Ciasem nu asalna *pendatang* jadi cicing alesanana nikah jeung ékonomi. Hal ieu ngabalukarkeun ayana kacampuran basa antara basa Sunda jeung basa Jawa nu signifikan dina interaksi.

Nilik kana kaayaan situasi kabasaan masarakat Ciasem, kecap BS loba nu sarua jeung BJ. Saupamana aya kecap BS *kakang* (sebutan lanceuk lalaki) nu dipaké ku masarakat Ciasem, singhoréng aya ogé dipaké kecap *kakang* dina BJ. Séjén ti éta, aya ogé kecap-kecap BS nu lain tapi dipaké oge dina BJ nu hartina sarua dina kecap lulugu. Béda deui saupama ditilik aya kecap *luhur* dina BS, miboga jihat fonologis béda dina BJ nyaéta *duhur* sanajan sarua hartina *luhur* dina kecap lulugu. Ku kituna, bisa dicindekkeun yén masarakat Ciasem kaasup kana masarakat dwibasa sabab salian ngagunakeun BS nu mayoritas dipaké ku panyatur, tapi digunakeun ogé BJ salaku basa lain dina interaksi sapopoé gumantung lawan panyaturna.

Di masarakat Ciasem dialék Sunda jeung Jawa katémbong aya sasaruuan jeung bébédaan sacara léksikal ti lima titik *pengamatan*. Upama persentase tingkat kakaluwargaan duanana diitung, aya kajadian tingkat kacocokan 42,5 %. Sésana, 115 (57,5%) teu kognat nu kapanggih ku ayana bébédaan fonétik tina isolék Sunda-Jawa di Kacamatan Ciasem lobana 24 pasang kecap (28,2%), sedengkeun hasil idéntifikasi ti 377 kecap budaya kapanggih ayana bébédaan fonétik tina isolék Sunda-Jawa di Kacamatan Ciasem lobana 32 pasang kecap (20,6%). Ngan, tina data daptar tanya 200 kecap lulugu swadesh jeung 377 kecap budaya

nu disadiakeun singhorémg leuwih loba sasaruana basa nu digunakeun di Kacamatan Ciasem, jeung ogé meureun jarak désa nu padeukeut ngabalukarkeun variasi basa dialék dina léksikal sarua boh basa Sunda boh basa Jawa.

Dina wangun kabasaan dialék BS jeung BJ nu aya di masarakat Ciasem ditilik tina aspék fonologi bisa diébréhkeun, di antarana nyaéta aya bébédan struktural antara ragam L jeung ragam H. Bébédaan éta bisa padeukeut sora hartina sarua atawa pajauh sora, saperti nu dijelaskeun boh tina jihat vokal atawa jihat konsonan.

a. Bébédaan Fonétik Dumasar 200 Kecap Lulugu (*basic vocabulary*) Swadesh

1) Variasi Vokal

Parobahan vokal dialék BS jeung BJ ngawengku opat pola, nyaéta (1) parobahan foném [i] jadi [é, e], (2) fonem [e] jadi [u], (3) fonem [eu] jadi [u], (4) fonem [o,é] jadi [u, i].

2) Variasi Vokal konsonan

Parobahan konsonan dialék BS jeung BJ ngawengku opat pola, nyaéta (1) fonem [b] jadi [w], (2) fonem [h] jadi [s], (3) fonem [h] jadi [ø], (4) fonem [h]+vokal é jadi [ø], [i].

b. Bébédaan Fonétik Dumasar 377 Kecap Budaya

1) Variasi Vokal

Parobahan vokal dialék BS jeung BJ ngawengku opat pola, nyaéta (1) parobahan fonem [eu] jadi [e], (2) fonem [eu] jadi [e] (3) fonem [u] jadi [e],[é], (4) foném [i] jadi [é], [a],[ø] jadi [e].

2) Variasi Konsonan

Parobahan konsonan dialék BS jeung BJ ngawengku tilu pola, nyaéta (1) fonem [b] jadi [w], (2) fonem [h] jadi [s], (3) fonem [ø] jadi [r],[b],[h] (4) fonem [c], [r], jadi [ø].

Dina hal prosés akomodasi ogé masarakat Kacamatan Ciasem mangrupa salah sahiji wewengkon nu boga kamampuh ngagunakeun dua basa sakaligus atawa disebut dwibasa, hal éta ku sabab mangrupa wilayah téritorial pantura nu watesna deukeut ka Purwakarta, Karawang nu mayoritasna basa Sunda, sarta deukeut ogé ka Indramayu nu dina interaksi ngagunakeun basa Jawa. Hal ieu ngaindikasikeun yén geus aya kajadian prosés akomodasi antarbasa étnis Sunda jeung Jawa di Kacamatan Ciasem.

Dumasar hal kana variabel umur jeung variabel *titik pengamatan* bisa disebut yén Kacamatan Ciasem, mangrupa wewengkon nu *cenderung* miboga tingkat akomodasi luhur. Maranéhna ngakomodasi ka arah basa Sunda sarta masih ogé digunakeun basa Jawa sanajan saeutik tapi saluyu jeung kabutuhan sapopoé kitu ogé sabalikna. Darajat akomodasi nu

dilakukeun ku panyatur basa Jawa di kacamatan ieu téh bisa dikatégorikeun lumayan luhur, jeung deui ku ayana panyatur kalompok umur ngora nu mangrupa palaku akomodasi geus ngahontal tahap pindahna panyatur ka arah basa Sunda jeung atawa henteu ayana panyatur basa Jawa. Hal ieu nunjukkeun yén akomodasi geus ngahontal sipat permanén, nyaéta kadesezna basa Jawa ku basa Sunda, sanajan dina kanyataanana dialék dua basa tadi silih rojong hirup babarengan teu pacorok saluyu jeung kabutuhan gumantung masing-masing situasi kabasaanana.

Pangaruh basa Sunda kana Basa Jawa mangrupa pamakéan kosakecap basa Sunda kana basa Jawa kapanggih di Désa Ciasem Girang, Kacamatan Ciasem, sanajan jumlah pangaruhnaa saeutik, diantaranya nyaéta kecap waluku-weluku, gelut-gulet, ujang-otong/setong, waluh sieum-labu siem, kirik-cemirik, koropos-keropos, urang- inyong, jeung haseup-asep.

Gambaran panyatur inti wilayah pamaké BS di unggal desa :

- a. Desa 1 némbongkeun sasaruuan lobana 45%;
- b. Desa 2 némbongkeun sasaruuan lobana 40%;
- c. Desa 3 némbongkeun sasaruuan lobana 25%;
- d. Desa 4 némbongkeun sasaruuan lobana 30%;
- e. Desa 5 némbongkeun sasaruuan lobana 15%;

1) Inti Daerah Pengaruh BS méré gambaran nyaéta :

- a. Desa 1 némbongkeun pamaké kosakecap unsur pangaruh BS lobana 55%;
- b. Desa 2 némbongkeun pamaké kosakecap unsur pangaruh BS lobana 15%;
- c. Desa 3 némbongkeun pamaké kosakecap unsur pangaruh BS lobana 20%;
- d. Desa 4 némbongkeun pamaké kosakecap unsur pangaruh BS lobana 25%;
- e. Desa 5 némbongkeun pamaké kosakecap unsur pangaruh BS lobana 10%;

(2) Inti Wilayah Kosakecap BJ

Tina dua puluh conto anu diulik méré gambaran nyaéta :

- a. Desa 1 némbongkeun pamaké kosakecap BJ lobana 10%
- b. Desa 2 némbongkeun pamaké kosakecap BJ lobana 15%
- c. Desa 3 némbongkeun pamaké kosakecap BJ lobana 20%
- d. Desa 4 némbongkeun pamaké kosakecap BJ lobana 25%
- e. Desa 5 némbongkeun pamaké kosakecap BJ lobana 45%

5.2 Saran

Panalungtikan nu geus dilaksanakeun ieu kawilang basajan kénéh sabab ngan saukur nganalisis jeung ngadéskripsikeun aspék tina variasi basa léksikal nyaéta tina wangun fonologi di masarakat Kacamatan Ciasem nu kapanggih hasil wawancara ti 5 désa nu aya di Kacamatan Ciasem, masih loba kénéh hal nu acan ditalungtik jeung didéskripsikeun leuwih jauh. Ku kituna, diperlukan panalungtikan lanjutan kana dialék Sunda jeung Jawa di masarakat Kacamatan Ciasem pikeun ngabandingkeun jeung dialék wewengkon lainna, boh basa Sunda boh basa Jawa utamana pikeun panalungtikan lainna hususna ka pamaréntah ngaliwatan tokoh-tokoh masarakat basa katut budayawan sangkan dialék Sunda jeung Jawa bisa terus dilarapkeun kana pangajaran di sakola jeung interaksi komunikasi sapopoé sangkan silih euyeuban dialék masing-masing, supaya teu laas ku jaman sarta mikareueus, miara tur ngamumulé basa wewengkonna sorangan hususna masarakat Kacamatan Ciasem.